

Vlindervangsten in 1968

door

A. L. COX en A. W. P. MAASSEN

De klimatologische omstandigheden (overvloedige regenval, koude nachten, vaak winderig) hebben ongetwijfeld de vangsten in 1968 nadelig beïnvloed. Gelukkig maar, dat ook een minder gunstig seizoen nog aardige resultaten kan opleveren.

Voor veel dagvlinders is het slecht geweest. Van de beide *Colias*-soorten hebben we geen spoor gezien, *atalanta*'s waren er weinig, de distelvlinder daarentegen was, althans plaatselijk, zeer talrijk. Citroentjes, vosjes en dagpauwogen waren aanzienlijk minder dan normaal. *Maculinea teleius* Bergstr. liet helemaal verstek gaan, van *Maculinea nausithous* Bergstr. waren in Herkenbosch op een met ontginning bedreigd terreintje tenminste nog enkele exemplaren aanwezig. Deze prachtige vlinders zouden wel eens op het punt kunnen staan uit onze fauna te verdwijnen (hun biotoop verdwijnt door ontginning, ontwatering en zware bemesting). De in onze omgeving vrij schaarse *Quercusia quercus* L. vloog dit jaar in massale aantallen in het Meinweggebied, waar REIHS de eikepage met vijf, zes tegelijk op bloeiende *Rhamnus frangula*-struikjes aantrof (vooral langs de door dit gebied lopende spoorlijn). Voor het eerst na 1959 zagen we op 21.VIII te Montfort weer eens een *Nymphalis antiopa* L.; in de tweede decade van september was *Polygonia c. album* L. gewoon in Belfeld op smeer. De eerste generatie van *Araschnia levana* L. was goed vertegenwoordigd, de tweede schaars. Van *Papilio machaon* L. werden in Montfort diverse vlinders gezien, maar in september bleken er zeer weinig rupsen te zijn (in Belfeld werden drie vlinders waargenomen, rupsen werden niet gevonden).

De lichtvangsten zijn over het algemeen best meegevallen. Natuurlijk zorgde het weer voor „mislukte” avonden. Toch moet men zich ook niet te gauw door het weer laten afschrikken. Regenavonden, mits zonder wind, zijn heus niet bij voorbaat tot mislukking gedoemd. Met een kapje boven de lamp hebben we diverse malen in de stromende regen staan vangen en met uitstekende resultaten. Voor de vlinders was de regen blijkbaar minder onaangenaam dan voor de vangers! In de volle zomermaanden kan men beter thuis blijven, wanneer de temperatuur te veel onder normaal is; in voor- en najaar speelt die temperatuur een veel geringere rol. De dieren die dan vliegen, zijn hieraan wel aangepast: op een avond in november vingen we in het Meinweggebied bij een temperatuur rond het vriespunt ongeveer veertig stuks van *Poecilocampa populi* L., een van de volgende avonden, bij een voor ons heel wat aangename temperatuur, verschenen slechts vier *populi*'s op het laken. Bij volle maan met open lucht heeft het weinig zin op licht te vangen, op te winderige avonden kan men ook beter maar thuis blijven. Als men dan echter de lamp op een wat windvrij plekje kan opstellen, kunnen de vangsten nog best meevallen. Op zulke avonden trokken we naar Meinweg, waar windvrije plekjes altijd wel te vinden waren, en deze avonden leverden vaak behoorlijk wat op.

Van verscheidene soorten kan gezegd worden, dat ze talrijk tot massaal waren. Ter illustratie een aantal voorbeelden:

Apocheima hispidaria Den. & Schiff., 19 exemplaren van Meinweg. Ook van deze vindplaats: 25 exemplaren van *Leucodonta bicoloria* Den. & Schiff. en 45 stuks van *Odontosia carmelita* Esper. *Lithosia deplana* Esper, massaal in Vlodrop en Meinweg; *Lithosia lurideola* L., vrij talrijk in Geulle; *Anaplectoides prasina* Den. & Schiff., 15 exemplaren op één avond in Vijlen; *Iteophaga viminalis* Fabricius, in totaal ongeveer 60 stuks, Geulle, Cadier en Vijlen; *Brachionycha sphinx* Hufnagel, massaal, meer dan 125 stuks van Vijlen; *Craniophora ligustri* Den. & Schiff., ± 25 exemplaren van Geulle, ook gevangen in Cadier en Vijlen; *Cosmia pyralina* Den. & Schiff., massaal in Cadier; *Chytolita cribrumalis* Hb., massaal in Valkenswaard; *Paracolax derivalis* Hübner, zeer talrijk, vooral op Meinweg; *Lygris pyraliata* F., massaal in Geulle en Cadier; *Thera variata* Den. & Schiff., talrijk in Vaals; *Eupithecia haworthiata* Doubleday, massaal in Geulle; *Abraxas sylvata* Scopoli, massaal in Geulle; *Alcis repandata* L., massaal in Geulle en Vijlen; *Semiothisa signaria* Hb., talrijk te Vaals.

De smeervangsten in de herfst vielen tegen. Er waren geen soorten nu eens werkelijk massaal in aantal. Tot de gewoonste smeergasten behoorden *Mythimna l. album* L., *Scotia ipsilon* Hufnagel en *Phlogophora meticulosa* L. De in het Munnicksbosch zo gewone *Allophyas oxyacanthae* L. was er dit jaar een zeldzame verschijning op de stroop. In Geulle meldden zich enkele exemplaren van *Aethmia centrigo* Haworth, twee stuks van de zeldzame *Cirrhia gilvago* Schiff., diverse exemplaren van *Cirrhia ocellaris* Borkhausen en een klein aantal van *Cirrhia citrigo* L. als betere soorten voor de vangpotten. In Belfeld waren vijf stuks van *Aporophyla nigra* Haworth welkome gasten.

Bijzondere vangsten:

Acherontia atropos L. Buggenum, 1 exemplaar, 7.VIII; Roermond, 1 exemplaar, 13.IX.

Ochrostigma velitaris Hufnagel. Meinweg, 3 exemplaren, 10.VII.

Gastropacha populifolia L. Geulle, 1 exemplaar, 29.VI.

Phyllodesma tremulifolia Hübner. Meinweg, 2 exemplaren 21.IV en 22.IV; Belfeld, 1 exemplaar, 28.V.

Endromis versicolora L. Meinweg, 3 exemplaren in april.

Lithosis quadra L. Vlodrop, 1 exemplaar, 1.VIII.

Paradiarsia sobrina Boisduval. Valkenswaard, 1 exemplaar, 10.VIII.

Mythimna conigera Den. & Schiff. Meinweg, 1 exemplaar, 18.VII; Cadier, 2 exemplaren, 5.VII.

Mythimna sicula Treitschke. In juni 6 exemplaren te Vlodrop, in Belfeld en Vijlen telkens één exemplaar.

Lithophane semibrunnea Haworth. Belfeld, 1 exemplaar, 16.X; Geulle, 2 exemplaren, 4 en 16.X.

Cucullia chamomillae Den. & Schiff. Meinweg, 1 exemplaar, 21.IV.

Apatele alni L. Vlodrop, 2 exemplaren, 28 en 29.V.

Apatele strigosa Den. & Schiff. Cadier, 3 exemplaren, 5.VII.

Calloplistria juvenina Cramer. Een prachtig vers exemplaar op 13.VII van Meinweg.

Sentha flammea Curtis. Vlodrop, 2 exemplaren, 28.V.

Catephia alchymista Den. & Schiff. Echt, 1 exemplaar, 31.V.

Caradrina selini Boisduval. Belfeld, 1 exemplaar, 28.VIII.

Colobochyla salicalis Den. & Schiff. Meinweg, 7 exemplaren in juni.

Minoa murinata Scopoli. Geulle, 1 exemplaar, 9.VIII. In 1967 vingen we op 26.VII een exemplaar te Montfort.

Calostigia multistrigaria Haworth. In Belfeld en Vlodrop telkens één exemplaar. Dit zijn de eerste vangsten van deze soort in Midden-Limburg.

Ecliptopera capitata Herrich-Schäffer. Geulle, 3 exemplaren, 29 en 30.VI.

Triphosa dubitata L. Meinweg, 1 exemplaar, 22.IV.

Perizoma affinitata Stephens. Geulle, 3 exemplaren, 29.VI.

Hydrelia testaceata Donovan. Vijlen, 1 exemplaar, 15.VI.

Horisme tersata Den. & Schiff. Geulle en Vijlen, in totaal 7 exemplaren.

Horisme vitalbata Den. & Schiff. Belfeld, 1 exemplaar, 1.VIII. In Zuid-Limburg veel minder in aantal dan in 1967.

Hemistola chrysoprasaria Esper. Geulle en Cadier, in totaal 3 stuks.

Afwijkende vliegdata:

Macrothylacia rubi L. Op 27.IV twee exemplaren op licht te Meinweg. De vroegste datum volgens de Catalogus van LEMPKE is 3.V.

Phyllodesma tremulifolia Hübner. Op 27.IV een exemplaar op licht te Meinweg. De vroegste datum opgegeven in het 7e supplement op de Catalogus is 2.V.

Calloplistria juvenina Cramer. Op 13.VII een exemplaar op licht te Meinweg. De vroegste datum opgegeven in het 12e supplement is 30.VII.

Zygaena filipendulae L. Op 7.IX nog enkele exemplaren op de Kunderberg (gem. Voerendaal).

Idaea muricata Hufnagel. Te Vlodrop op 1.VIII een vers exemplaar op licht. Een verlaat dier van de eerste of toch een exemplaar van de tweede generatie?

Afwijkende (melanistische) vormen:

Colocasia coryli L., f. *melanotica* Haverkamp. Het eerste exemplaar voor ons land dateert van 1954. In Belfeld en omgeving een geregelde verschijning. Dit jaar hier 5 exemplaren gevangen, waarbij één wijfje.

Tethea or Den. & Schiff., f. *albingensis* Warnecke. In de omgeving van Tegelen reeds verscheidene jaren vrij gewoon. Op 9.VII vingen we het eerste exemplaar voor Montfort.

Semiothisa liturata F., f. *nigrofulvata* Collins. In het Meinweggebied opvallend talrijk.

Apocheima hispidaria Den. & Schiff. Een gitzwart exemplaar van Meinweg, 25.III.

Phigalia pilosaria Den. & Schiff. (*pedaria* F.), f. *monacharia* Stgr. Diverse exemplaren van Meinweg.

Peribatodes secundaria Den. & Schiff., f. *nigrata* Sterneck. In 1960 voor het eerst in ons land gevangen (*Ent. Ber.* 22 : 45). Van de 26 op Meinweg gevangen exemplaren behoorden er 15 tot deze vorm (5 ♂♂ en 10 ♀♀).

Ectropis extersaria Hb., f. *cornelseni* Hoffmann. In totaal 4 exemplaren, Vlo-drop, Meinweg en Belfeld.

Alcis repandata L., f. *conversaria* Hb. Twee prachtige exemplaren van Vijlen, 4.VII.

Summary

Discussion of the season 1968 for Macrolepidoptera in the central and southern part of Netherlands Limburg. A list of rare species, some abnormal dates and a list of interesting melanic forms are also given.

Belfeld, Stationsstraat 8.

Montfort, Julianastraat 2.

Kiriakoff, S. G. 1967. — Lepidoptera, familia Notodontidae, pars secunda, genera palaeartica. — In P. Wytzman, Genera Insectorum, Lepidoptera, fascicule 217b, 238 pp., 136 text figures and 8 plates with black and white reproductions of photographs.

———, 1968. — Lepidoptera, familia Notodontidae, pars tertia, genera indo-australica. — fascicule 217c, 269 pp., 195 text figures and 11 plates.

The famous series, started by the late WYTSMAN in Antwerp, Belgium, and continued by its successors has recently been enriched by two new large volumes, appeared in quick succession.

The second volume is dedicated to the 138 Palaearctic genera of the family. For the sake of the handling and contrary to the original intention the present two volumes have been issued separately. This made an exact indication of the arbitrary delimitation of the two zoogeographical regions necessary, in a preface. Tibet is, as usual, assigned to the Palaearctic region, while the Himalaya is left in the Indo-Australian region. The separation of the regions in China, where no natural limits exist, is especially difficult. As an arbitrary demarcation line the 25th parallel is chosen. The part N of Yurman and the greater part of Fukien Province fall to the Palaearctic, the provinces of Kwangsi and of Kwantung, to the Indo-Australian region.

Four genera are excluded from the first part, as belonging to different families, viz. *Andraca* Walker (Eupterotidae), *Platytherma* Butler (Noctuidae), *Pygopteryx* Staudinger (Noctuidae), and *Aoshabhia* Matsumura (Geometridae).

A dichotomic key to the genera occupies not less than 9½ pages. Then follow the 138 Palaearctic genera, each with the synonymy, the citation of the type species, the original diagnosis, a figure of the male genitalia (where available), drawn by the author himself, a description of these genitalia and finally, a list of species, with complete synonymies and literature, in the classical style of this series.

The third volume takes over where the second stopped. It deals with the Indo-Australian genera of the family in the same exhaustive way as the second. Here 195 figures and 11 plates of photographs accompany descriptions of not less than 197 genera, with a dichotomic key on 13 pages.

The two volumes represent a tremendous piece of work and the result of many years of diligent catalogueing. We can congratulate the author of this impressive catalogue, as well as the editors, with this outstanding publication. — A.D.